

Deelplan Welzijn & Zorg

D15.010134

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Taakstelling vergunninghouders	4
2.1	Historie taakstelling	4
2.2	Taakstelling 2016	4
2.3	Samenstelling gekoppelde vergunninghouders	4
3	Huisvesting, en dan? Participatie in de (Koggenlandse) samenleving	5
3.1	Inleiding	5
3.2	Inburgeren volgens de Wet Inburgering (Wi)	5
3.3	Inkomen	7
3.4	Begeleiding naar (vrijwilligers)werk	7
3.5	Taalles/taalmaatjes	8
3.6	Bijzondere bijstand	8
3.7	Voorzieningen/onderwijsvormen voor kinderen	8
3.8	Gezondheid, zorg en ondersteuning	9
4	Consequenties verhoogde instroom vergunninghouders voor Welzijn & Zorg	12
5	Advies	13

1 Inleiding

Gemeenten zijn al jaren verantwoordelijk voor het huisvesten van vergunninghouders. Hierbij zijn de gemeenten ook verantwoordelijk om te zorgen voor een goede participatie van hun 'nieuwe' inwoners. In dit deelplan Welzijn & Zorg wordt aangegeven wat de taakstelling inhoudt en hoe de participatie binnen de Koggenlandse samenleving eruit ziet. Daarnaast wordt in beeld gebracht welke onderdelen zijn gewijzigd door het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom en welke onderdelen nog nadere uitwerking behoeven.

2 Taakstelling vergunninghouders

2.1 Historie taakstelling

Historie taakstelling	
Taakstelling 2013	14
Realisatie 2013	18
Taakstelling 2014	22
Realisatie 2014	14
Taakstelling 2015	39
Achterstand voorgaande jaren	11 +
Totale taakstelling 2015	50
Realisatie 2015	55

2.2 Taakstelling 2016

Via de beschikking van 20 oktober 2015 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangegeven dat de taakstelling voor het eerste halfjaar van 2016 27 personen bedraagt. Het jaar 2015 is met een voorstand van 5 afgesloten. In het eerste halfjaar moeten er nog 22 vergunninghouders gehuisvest worden.

De verwachting is dat we in de loop van april 2016 geïnformeerd worden wat de taakstelling voor het 2^e halfjaar van 2016 zal zijn. De verwachting is dat deze taakstelling hoger uitpakt dan het 1^e halfjaar van 2016.

2.3 Samenstelling gekoppelde vergunninghouders

Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) koppelt aan elke Nederlandse gemeenten vergunninghouders. De samenstelling van de gekoppelde vergunninghouders wijzigt continu. Het kan gaan om alleenstaanden, echtparen met of zonder kinderen en alleenstaande ouders.

Op dit moment zijn er alleen nog alleenstaanden aan onze gemeente gekoppeld. Er is een onlangs een verzoek bij het COA ingediend om naast deze alleenstaande ook meerpersoonshuishoudens aan onze gemeente te koppelen.

3 Huisvesting, en dan? Participatie in de (Koggenlandse) samenleving

3.1 Inleiding

Om te komen tot een goede participatie in de (Koggenlandse) samenleving zijn er al diverse voorzieningen geregeld binnen Koggenland. Door het Bestuursakkoord verhoogde asielinstroom zitten er ook een aantal wijzigingen aan te komen. Bij het schrijven van dit hoofdstuk zijn de uitwerkingen van het bestuursakkoord op deze onderdelen nog niet van de VNG en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ontvangen.

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke voorzieningen er al zijn voor vergunninghouders, op welke wijze e.e.a. wordt uitgevoerd en waar nog meer behoefte aan is en wat nog nader uitgewerkt moet worden.

3.2 Inburgeren volgens de Wet Inburgering (Wi)

De Wi regelt dat mensen die met een verblijfsvergunning in Nederland komen wonen, Nederlands leren spreken en dat de mensen weten hoe de samenleving in elkaar zit. De Wi kent 2 onderdelen, het inburgeringstraject en het bieden van maatschappelijke begeleiding.

Inburgeringstraject

Meerderjarige vergunninghouders zijn, volgens de Wi, verplicht om binnen 3 jaar in te burgeren. Iemand voldoet aan zijn inburgeringsplicht als het inburgeringsexamen met goed gevolg is afgerond. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) stuurt de vergunninghouder een brief wanneer de inburgeringstermijn begint. Vanaf 1 januari 2013 is de inburgeringsplichtige, die zich vanaf 1 januari 2013 in Nederland vestigt, zelf verantwoordelijk voor zijn of haar inburgering en de bekostiging ervan. De mogelijkheid bestaat om voor de bekostiging een sociale lening af te sluiten bij DUO. De gemeente heeft geen rol in deze.

Maatschappelijke begeleiding

Volgens de Wi zijn we als gemeente verplicht om maatschappelijke begeleiding te bieden aan vergunninghouders. Vanaf het moment dat een vergunninghouder is gekoppeld aan een woning in Koggenland, wordt er een vrijwilliger van Vluchtelingenwerk Noordwestholland gekoppeld aan de vergunninghouder (en het gezin). Elke vergunninghouder krijgt minimaal 1 jaar lang maatschappelijke begeleiding van een vrijwilliger. De begeleiding is erop gericht om vergunninghouders te ondersteunen zelfstandig hun weg te vinden in de (lokale) samenleving, met als doel algemene, educatieve, sociale en economische zelfredzaamheid. Per vergunninghouder (gezin) wordt er een trajectplan opgesteld. In eerste instantie helpt de vrijwilliger de vergunninghouder met de inrichting van de woning. Vervolgens ondersteunt de vrijwilliger bij het aanvragen van alle toeslagen en wordt er een budgetoverzicht van de inkomsten en de uitgaven gemaakt. De vrijwilliger bezoekt de vergunninghouder wekelijks en ondersteunt de vergunninghouder bij de vragen die er spelen. De vrijwilliger heeft ook een signaleringsfunctie. Als er bijvoorbeeld psychosociale of financiële problematieken spelen, schakelt de vrijwilliger, samen met de vergunninghouder, het Zorgteam in.

Wijzigingen naar aanleiding van het bestuursakkoord

Via het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom wordt de financiering en de inhoud van de maatschappelijke begeleiding gewijzigd.

- Financiën

Het beschikbare bedrag, voor gemeenten, van € 1.000,00 per vergunninghouder zal voor de jaren 2016 en 2017 verhoogd worden naar € 2.370,00 per vergunninghouder. Deze wijziging geldt voor alle inburgeringsplichtige vergunninghouders die op of na 1 januari 2016 worden uitgeplaatst naar een gemeente.

- Inhoud maatschappelijke begeleiding

De inhoud van de maatschappelijke begeleiding zal worden uitgebreid. De VNG en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) zullen hier begin 2016 nadere afspraken over gaan maken. Het zal gaan over de thema's:

- Praktische hulp: ondersteuning en coaching van vergunninghouders bij het regelen van praktische zaken zoals inschrijvingen, uitkering, bankrekening, huur, verzekeringen, algemene levensbehoeften en het wegwijs maken in de gemeente.
- Hulp bij start inburgering: advies over te volgen inburgeringstraject, hulp bij het vinden inburgeringscursus.
- Stimuleren participatie: kennismaking met lokale organisaties, één of meerdere stappen zetten op de participatieladder.¹

Nadat de nadere uitwerking door de VNG en het ministerie SZW is afgerond moeten de wijzigingen voor Koggenland worden uitgewerkt.

- Participatieverklaring

Naast bovenstaande is via het bestuursakkoord ook afgesproken dat per 1 januari 2016 de participatieverklaring wordt ingevoerd.

Het participatieverklaringstraject wordt als verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen opgenomen. Met het participatieverklaringstraject wordt beoogd vergunninghouders te wijzen op zowel hun rechten en plichten als op de fundamentele kernwaarden van de Nederlandse samenleving, vergunninghouders wegwijs te maken in Nederland en de gemeente waarin zij zich vestigen en vergunninghouders in aanraking te brengen met relevante voorzieningen ten dienste van een snelle inburgering en participatie (zoals potentiële werkgevers, vrijwilligerswerkorganisaties, verenigingen, clubs en welzijnsorganisaties). De participatieverklaring wordt gezien als een beginstuk van de inburgering en is onderdeel van de maatschappelijk begeleiding door gemeenten.

Het is de bedoeling dat kort nadat de vergunninghouder binnen de gemeente is geplaatst de participatieverklaring gaat ondertekenen. Het traject rond de participatieverklaring moet worden betaald uit het budget maatschappelijke begeleiding.

¹ Uit brief d.d. 18 januari 2016, uitvoering maatschappelijke begeleiding en participatieverklaring voor vluchtelingen in 2016 (corsanummer I16.000177)

Gemeenten zijn vrij om te bepalen hoe de nadere kennismaking met de Nederlandse kernwaarden plaatsvindt. Er zijn al verschillende materialen beschikbaar naar aanleiding van pilots. De materialen worden begin februari 2016 gratis (digitaal) aangeboden.

De werkwijze binnen Koggenland met betrekking tot de participatieverklaring moet nog nader worden uitgewerkt.

3.3 **Inkomen**

De meeste vergunninghouders hebben geen inkomsten waarmee ze in hun levensonderhoud kunnen voorzien en doen een beroep op een uitkering volgens de Participatiewet. WerkSaam Westfriesland regelt voor de vergunninghouders deze uitkering.

Wijzigingen naar aanleiding van het bestuursakkoord

In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is over de financiering van de Participatiewet het volgende aangegeven:

- De verhoogde instroom van vergunninghouders bij gemeenten heeft ook consequenties voor de kosten voor gemeenten aan uitkeringen binnen de Participatiewet. Aangezien gemeenten achteraf (via de t-1 systematiek) worden gecompenseerd voor hogere instroom in de participatiewet, moeten gemeenten de hogere kosten binnen de participatiewet zelf voorfinancieren.
- Daarom is afgesproken dat het Rijk gemeenten inter-temporeel tegemoet komt in de (voor)financiering van kosten in de participatiewet door de hogere instroom van vergunninghouders ten opzichte van het voorgaande jaar. Hiervoor is € 50 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de verdeling van dit budget over de gemeente zal gewerkt worden met een specifieke verdeelsystematiek, buiten het bestaande verdeelmodel, die nader zal worden uitgewerkt in overleg tussen Rijk en gemeenten.

3.4 **Begeleiding naar (vrijwilligers)werk**

Betaald werk/werkervaringsplek

Naast dat WerkSaam Westfriesland een inkomen biedt, maken zij ook met elke uitkeringsgerechtigde een plan van aanpak op maat. Conform het beleid van WerkSaam Westfriesland wordt de cliënt gestimuleerd zo hoog mogelijk op de Participatieladder te komen: dus regulier werk voorop, gesubsidieerd werk als nodig en anders vrijwilligerswerk of een zinvolle dagbesteding/contacten in de maatschappij. WerkSaam Westfriesland biedt diverse mogelijkheden om tijdens het leren van de Nederlandse taal (inburgeringstraject) bij WerkSaam intern of bij een werkgever alvast werkstages te doen. Zo leert de vergunninghouder de taal en is alvast bezig met het leren kennen van de arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen in Nederland. Het starten van een eigen bedrijf na de inburgering behoort ook tot de mogelijkheden. Vergunninghouders kunnen ook worden doorverwezen naar de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF (Universitair Asiel Fonds) om diploma's uit het land van herkomst in te kunnen "omzetten".

In principe worden de vergunninghouders geplaatst binnen een van de leerwerkbedrijven of externe werkervaringsplekken van WerkSaam. Alleen als een heel specifiek aanbod nodig is, wat WerkSaam niet in huis heeft, wordt extern een re-integratietraject ingekocht.

Vrijwilligerswerk

Zoals hierboven is aangegeven bekijkt WerkSaam Westfriesland in eerste instantie of er een traject richting betaald werk kan worden ingezet. Het lijkt ons wenselijk dat wanneer dit mogelijk is dat de mogelijkheden naar het verrichten van vrijwilligerswerk worden onderzocht. Binnen het Zorgteam Koggenland wordt de matching tussen vrijwilligerswerk en vrijwilligers gedaan. In het jaar 2014 heeft in de gemeenten Koggenland en Enkhuizen de pilot bijstandsgerechtigden geven bijstand gedraaid. Dit was een pilot in het kader van de Regionale Sociale Agenda (RSA). De pilot werd ook gesubsidieerd vanuit de RSA gelden. Vanuit de pilot is er een toolkit, samen werken aan zelfredzaamheid tot stand gekomen.

Het idee is om in samenwerking met WerkSaam Westfriesland te onderzoeken, met als handvat de toolkit, of de inzet van vrijwilligerswerk structureel kan worden ingezet als een traject richting betaald werk nog niet haalbaar is. Het idee is dan wel dat dit geldt voor alle Koggenlandse uitkeringsgerechtigden, dus niet alleen voor de vergunninghouders.

3.5 Taalles/taalmaatjes

Er worden momenteel ook taallessen gegeven door vrijwilligers. Er is een nu een groep beginners en een groep gevorderden. De lessen worden in de bibliotheek in de Goorn en in de openbare school de Kelderswerf in Obdam gegeven.

Er is onder de vergunninghouders veel behoefte om de Nederlandse taal snel te leren. Vanuit vluchtelingenwerk is de vraag gekomen of gemeente Koggenland niet kan gaan werken met taalmaatjes. Vanuit het Zorgteam is aangegeven dat er meerdere vrijwilligers zijn die iets met taal willen doen. Het idee is om te gaan onderzoeken of gemeente Koggenland door middel van de inzet van vrijwilligers kan gaan werken met taalmaatjes. Daarnaast is het idee om te gaan onderzoeken of er een groter aanbod aan taallessen kan worden geboden aan anderstaligen.

3.6 Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is een vergoeding van de gemeente voor bijzonder noodzakelijke kosten. Bijzondere bijstand komt voort uit de Participatiewet, er geldt een inkomens- en vermogenstoets. De vergoeding kunnen zijn voor bijvoorbeeld de kosten van sport en cultuur, speciale schoenen, eigen bijdrage peuterspeelzaal en eigen bijdrage bewindvoering.

Voor vergunninghouders is er ook een vergoeding vanuit de bijzondere bijstand mogelijk voor een gedeelte van de aflossing van hun lening bij de Kredietbank Nederland. Vergunninghouders sluiten deze lening af om hun woning in te kunnen richten. De gemeente staat garant voor deze lening.

3.7 Voorzieningen/onderwijsvormen voor kinderen

Een minderjarige vergunninghouder kan samen met zijn ouders in de gemeente komen wonen. Voor de kinderen van vergunninghouders zijn dezelfde voorzieningen/onderwijsvormen als voor alle Koggenlandse kinderen. Hierop is 1 uitzondering, namelijk de nieuwkomersklas, deze is specifiek voor anderstalige kinderen.

Hieronder worden per leeftijdscategorie de voorzieningen of onderwijsvormen benoemd.

- **0-4 jaar**
 - Consultatiebureau
 - Peuterspeelzalen
 - Kinderopvang

- **4- 12 jaar**
 - Basisonderwijs
 - Speciaal onderwijs
 - Schoolmaatschappelijk werk/leerplicht
 - Nieuwkomersklas

Met ingang van 1 augustus 2015 is er een regionale onderwijsvoorziening Nieuwkomers West-Friesland gestart. Deze voorziening bestaat uit 4 klassen waarvan 1 in Medemblik (basisschool de Meridiaan), 1 in Stede Broec ('t Palet) en 2 in Hoorn (Jules Verneschool). Iedere gemeente betaald hiervoor een bijdrage op basis van het aantal reguliere leerlingen op 1 oktober in het jaar voorafgaand aan het betreffende schooljaar. In verband met het groeiende aantal nieuwkomers in de regio is er sprake van wachtlijsten. Op grond hiervan zijn er regionaal onder leiding van de projectleider gesprekken gestart om de mogelijkheden te onderzoeken naar uitbreiding van het aantal klassen. In verband met spreiding zal beoordeeld worden of realisatie van deze 5e klas in de gemeente Koggenland kan plaatsvinden.

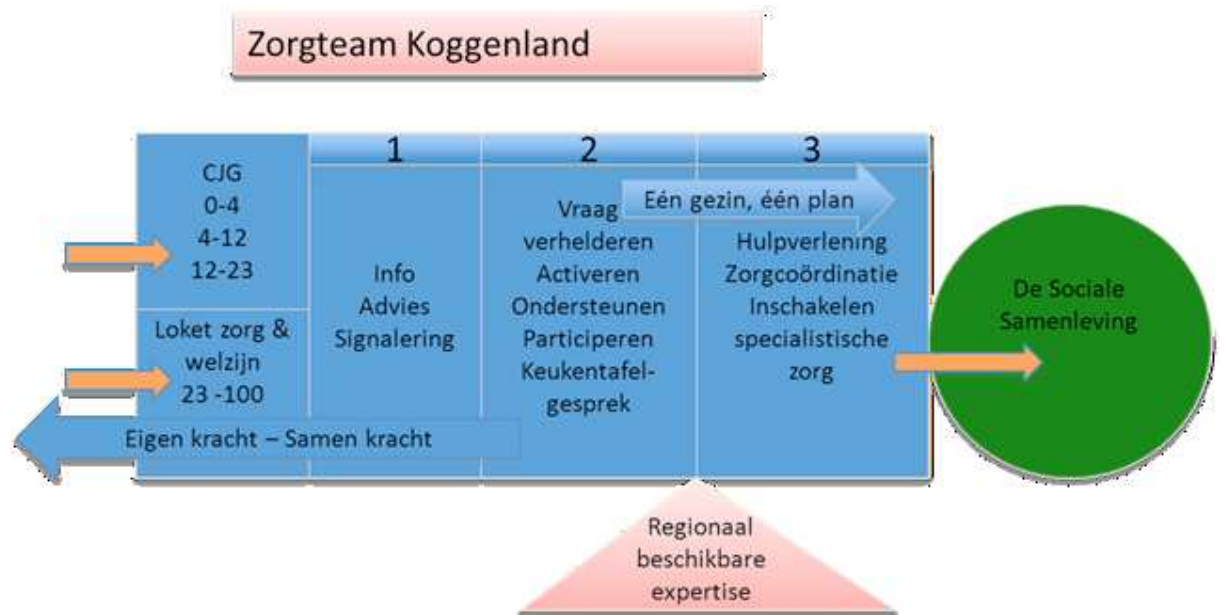
- **12-18- jaar**
 - Voortgezet onderwijs
 - Schoolmaatschappelijk werk/leerplicht

Het is van belang om in goed overleg te blijven met onze samenwerkingspartners. Anderstalige kinderen hebben meer begeleiding nodig vanwege de taal. Het is dan ook wenselijk dat anderstalige kinderen verspreid door de gehele gemeente gebruik maken van de voorzieningen. Het is gelet op de verhoogde instroom van vergunninghouders wenselijk dat deze spreiding gemonitord wordt en dat daar waar nodig extra overleg plaatsvindt met de samenwerkingspartners die het betreft. Het is namelijk van te voren niet in te schatten welke vergunninghouders er in onze gemeente komen wonen en waar er een huurwoning vrij komt.

3.8 **Gezondheid, zorg en ondersteuning**

We zijn als gemeenten verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg, jeugdhulp en de maatschappelijke ondersteuning. Binnen gemeente Koggenland wordt een groot deel van de uitvoering van deze onderdelen door het Zorgteam Koggenland gedaan. Vanuit het Zorgteam wordt er outreachend en vindplaatsgericht gewerkt.

Organisatiemodel Zorgteam Koggenland².

Alle inwoners van Koggenland kunnen zich melden bij het Zorgteam. Het is niet in te schatten wat de (financiële) effecten van de verhoogde instroom van vergunninghouders op uitvoering en de werkwijze van het Zorgteam zal gaan zijn. Dat is afhankelijk van de vragen/problemen waar de vergunninghouders tegen aan gaan lopen.

Bestuursakkoord verhoogde Asielinstroom

In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is aangegeven dat de verhoogde instroom van asielzoekers gemeenten voor een uitdaging stelt wanneer deze vergunninghouder worden. Op korte termijn zullen VNG en Rijk een werkgroep in te stellen om de inhoudelijke en financiële knelpunten in kaart te brengen. Het betreft hier zowel uitvoeringsvraagstukken als ook de financiële vraagstukken die de uitvoering raken. Breed aandachtspunt is de kwaliteit en beschikbaarheid van (algemene) voorzieningen in gemeenten voor alle inwoners (geen verdringing) en het grensvlak tussen gemeentelijke verantwoordelijkheid en het (curatieve) zorgdomein. Tevens zullen Rijk en de VNG in de bestaande ondersteuningsstructuur van het Ondersteuningsteam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) voor de dagelijkse spoedeisende vragen een "coördinator spoedvraagstukken" aanstellen die in staat is op het juiste niveau de juiste acties uit te zetten, zodat spoedeisende vraagstukken snel, zorgvuldig en adequaat opgepakt worden.

Aandachtspunten op de terreinen waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn, betreffen:

Publieke gezondheid, waaronder de jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Op grond van de wet Publieke Gezondheid zijn gemeenten verantwoordelijk voor het vormgeven en uitvoeren van de JGZ en preventieve ouderengezondheidszorg, voor alle rechtmatig in Nederland verblijvende personen. Het is daarom van belang om rechtmatige verblijvende vreemdelingen op tijd in beeld te hebben en te signaleren wanneer zich gezondheidsrisico's voordoen.

² Uit 'Koggenland voor elkaar', Beleidsplan sociaal domein 2015-2016

De JGZ moet in staat blijven deze taak (mcl. de inzet van tolken) te kunnen verrichten. De verbinding met het sociale domein is hierin cruciaal. Het is in ieders belang om alert te zijn voor mogelijke gezondheidsrisico's en indien nodig snel en preventief te kunnen ingrijpen.

Sociaal domein: WMO 2015 en Jeugdhulp

Met de decentralisatie van de Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning heeft het Rijk haar vertrouwen uitgesproken richting gemeenten en hun mogelijkheden om passende zorg en ondersteuning te bieden. Dit geldt ook waar het de hulp en ondersteuning aan vergunninghouders betreft. Het Rijk beseft zich dat de verhoogde instroom een extra uitdaging zal vormen, naast de recente decentralisaties. Op grond van de jeugdwet zijn gemeenten in principe verantwoordelijk voor de jeugdhulp en jeugdbescherming aan alle rechtmatige en niet-rechtmatig verblijvende kinderen onder de 18 jaar. Het COA organiseert echter, deels in opdracht van gemeenten, de jeugdhulp voor kinderen die in AZC verblijven. De extra asielstroom vormt hierdoor niet acuut, maar op middellange termijn een uitdaging voor gemeenten.

Verwerken ervaringen vluchtelingenkinderen

Het Rijk en VNG zullen samen verkennen of aanvullende preventieve aandacht gewenst is voor het verwerken van de ervaringen die vluchtelingenkinderen hebben meegemaakt. Zowel binnen de opvanglocaties van CDA als binnen het onderwijs is hier, door onder andere gebruik te maken van speltherapie, al aandacht voor.

4 Consequenties verhoogde instroom vergunninghouders voor Welzijn & Zorg

Doordat er meer vergunninghouders binnen de gemeente moet worden gehuisvest betekent dit dat er meer een beroep wordt gedaan op de voorzieningen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Het is niet mogelijk om precies aan te geven wat deze consequenties inhouden. Maar we gaan er wel vanuit dat door de verhoogde asielinstroom er meer formatie nodig kan zijn om de uitvoering van alle taken te kunnen doen. Daarnaast zijn de financiële consequenties van alle aspecten niet duidelijk. Ook hier gaan we ervanuit dat er meer financiële middelen benodigd zijn dan er voor het jaar 2016 zijn begroot. Zodra er meer duidelijk is, wordt hier op teruggekomen in de verdere uitwerkingen.

5 Advies

In het voorgaande hoofdstuk staat beschreven welke voorzieningen er al zijn voor vergunninghouders, waar nog meer behoefte aan is en wat nog nader uitgewerkt moet worden. Om vergunninghouders te faciliteren om tot een goede participatie te komen, wordt uw college geadviseerd:

1. De huidige werkwijzen voort te zetten;
2. Naar aanleiding van het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom de inhoud van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject voor Koggenland nader uit te werken, waarbij alle consequenties in beeld worden gebracht;
3. In samenwerking met WerkSaam Westfriesland traject richting vrijwilligerswerk voor alle Koggenlandse uitkeringsgerechtigden nader uit te werken, waarbij alle consequenties in beeld worden gebracht;
4. Inzetten van taalmaatjes en groter aanbod taallessen, door vrijwilligers, nader uit te werken, waarbij alle consequenties in beeld worden gebracht;
5. Spreiding vergunninghouders binnen de gemeente monitoren en daar waar nodig in overleg treden met de samenwerkingspartner(s) om eventuele consequenties in beeld te brengen.